

KESKKONNAMINISTEERIUM

Ettepanekud Ida-Virumaa keskkonnaseisundi parandamiseks

Janika Laht

nõunik

08.09.2020

EL rohelepe

- üks 2019. aasta detsembris ametisse asunud Euroopa Komisjoni kuuest prioriteedist aastateks 2019–2024
- „Majanduskasvu strateegia“, et saavutada kliimaneutraalne (ring)majandus
- 47 eri valdkonna algatust, mille Euroopa Komisjon avalikustab või töötab välja perioodi 2020–2022 jooksul

Mida me teeme?

KLIIMA

EL on **2050. aastal kliimaneutraalne**.

Komisjon teeb ettepaneku võtta vastu Euroopa kliimaseadus, millega muudetakse poliitiline kohustus juriidiliseks kohustuseks ja mis peaks kaasa tooma investeeringud.

Selle eesmärgi saavutamiseks peaksid kõik meie majandussektorid meetmeid võtma.

ENERGEETIKA

➤ Vähendame energiasektori süsinikuheidet.

Energia tootmine ja kasutamine moodustab üle **75%** ELi kasvuhoonegaaside heitest.

EHITUSSEKTOR

➤ Renoveerime hooned, et aidata inimestel vähendada energiaarveid ja energiatarbimist, sest

40% meie energiatarbimisest kulub hoonetele.

TÖÖSTUSSEKTOR

➤ Toetame tööstussektorit, et muuta see innovaatiliseks, nii et see saaks rohelise majanduse ülemaailmseks liidriks.

Euroopa tööstus kasutab ainult **12%** ulatuses ringlussevõetud materjale.

LIIKUVUS

➤ Võtame kasutusele puhtamad, odavamad ja tervislikumad era- ja ühistranspordi vormid, kuna

transport tekitab **25%** meie heitest.

Tervisemõju uuringud

- „Biomonitoringu läbiviimine põlevkivi sektoriga kokku puutuva elanikkonna seas (töötajad ja elanikud), eeluuring – biomarkerite väljaselgitamine“;
- „Laste sünniregistri andmete uuring (Ida-Virumaa eri piirkondades sündinud laste sünninäitajate võrdlus teiste Eesti piirkondade laste andmetega) ning nende vanemate küsitlus kokkupuute kohta põlevkivisektori saastega“;
- „Metoodika väljatöötamine ja rakendamine välisõhuseisundi ning lapseea astma ja teiste allergiahaiguste vahelise seoste leidmiseks põlevkivitööstusest mõjutatud aladel“ (METRAK);
- „Ordoviitsiumi ja Kvaternaari põhjaveekogumitest vett ammutavate ühisveevärkide joogivee uuring võimalike põlevkivitööstusest tulenevate kemikaalide osas“.

Õhukvaliteedi parandamine

Välisõhu pidevseire – www.õhuseire.ee

- seirevõrgustiku arendamine
- seire jätkamine (Kohtla-Järve, Narva, Sillamäe)

Lõhnaaine esinemise vähendamise kavad – <https://www.keskkonnaamet.ee/et/lohn>

KeM, KKI, KeA, KUK koostöös lõhnahäiringu esinemise hindamine ning koostöö asjassepuutuvate ettevõtetega olukorra parandamiseks.

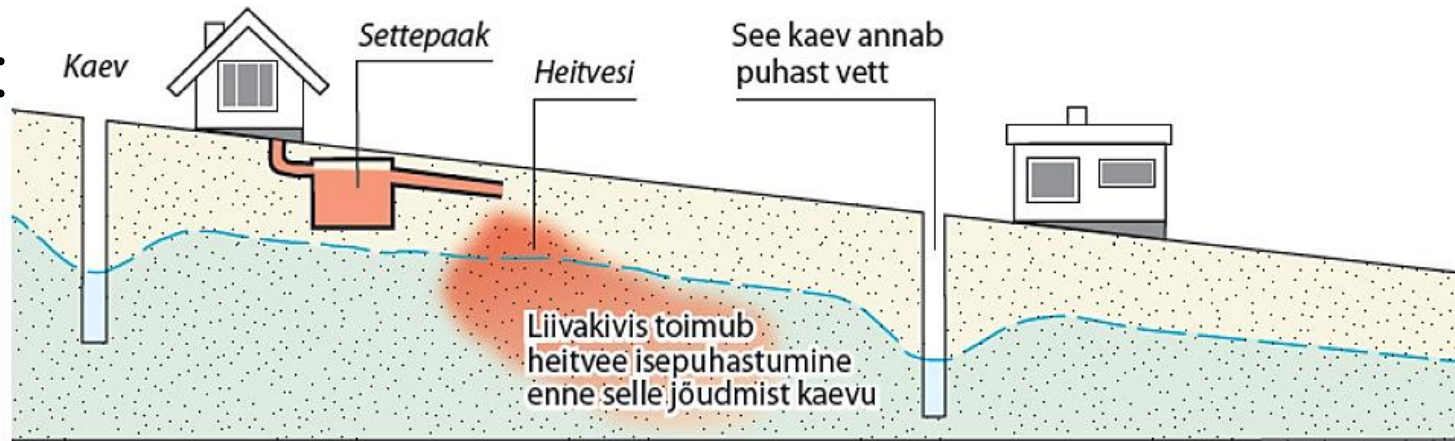
- Kohtla-Järve – lõhnakava koostamisel
- Kiviõli – lõhnakava teostamisel
- Sillamäe-Auvere – järelhindamine

Puhta joogivee tagamine hajaasustuspiirkondades

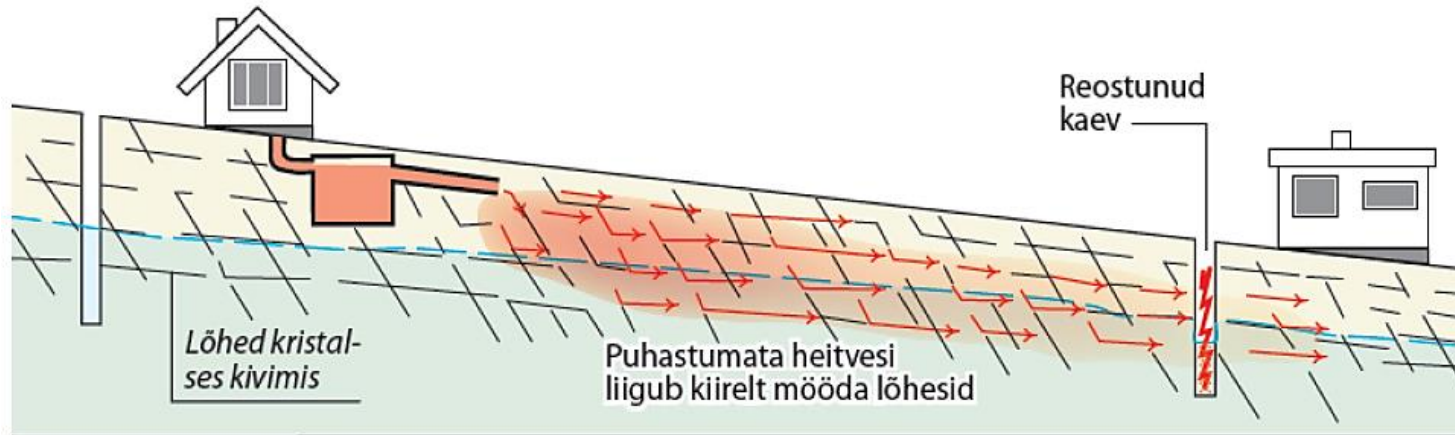
Joogivee probleemide põhjused:

- Jääkreostus kunagisest tööstusest
- Nõuetele mittevastavad kohtkäitlussüsteemid
- Piirkonna geoloogiline eripära (kaitsmata põhjavesi, karstid, muudetud veerežiim)
- Nõuetele mittevastavad salv- ja puurkaevud

Lahenduseks on investeerida vastavalt otstarbekusele:

- Kaevude hooldamine ja rekonstrueerimine
- Uute kaevude rajamine
- Veetötlusseadmete paigaldamine
- Reovee kohtkäitlusseadmete paigaldamine
- Reovee kogumispaakide paigaldamine

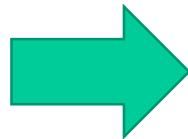
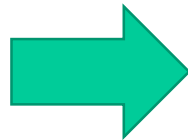
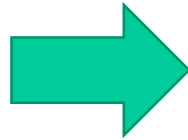

Reostuse leviku põhimõtteline erinevus poorses ja lõhelises kivimis (Karro, 2014)

Tööstuse keskkonnajalajälje vähendamine

Tegevus

- Põlevkivitööstuse keskkonnanõuete (PVT) ajakohastamine
- Keskkonnahoidlike ja puhtama tehnoloogia kasutuselevõtu toetamine
- Uued tööstused ja pilootprojektid

Tulemus

- Uuendatud nõuded lähiperioodil mõjude vähendamiseks
- Piirkonna keskkonnaseisund paraneb, kasutusel vähem saastavamad tehnoloogiad
- Piirkonna areng toetub innovatsioonile

Kuhu rajada uus tööstus?

Endistel tööstusaladel on ahvatlevad asukohad

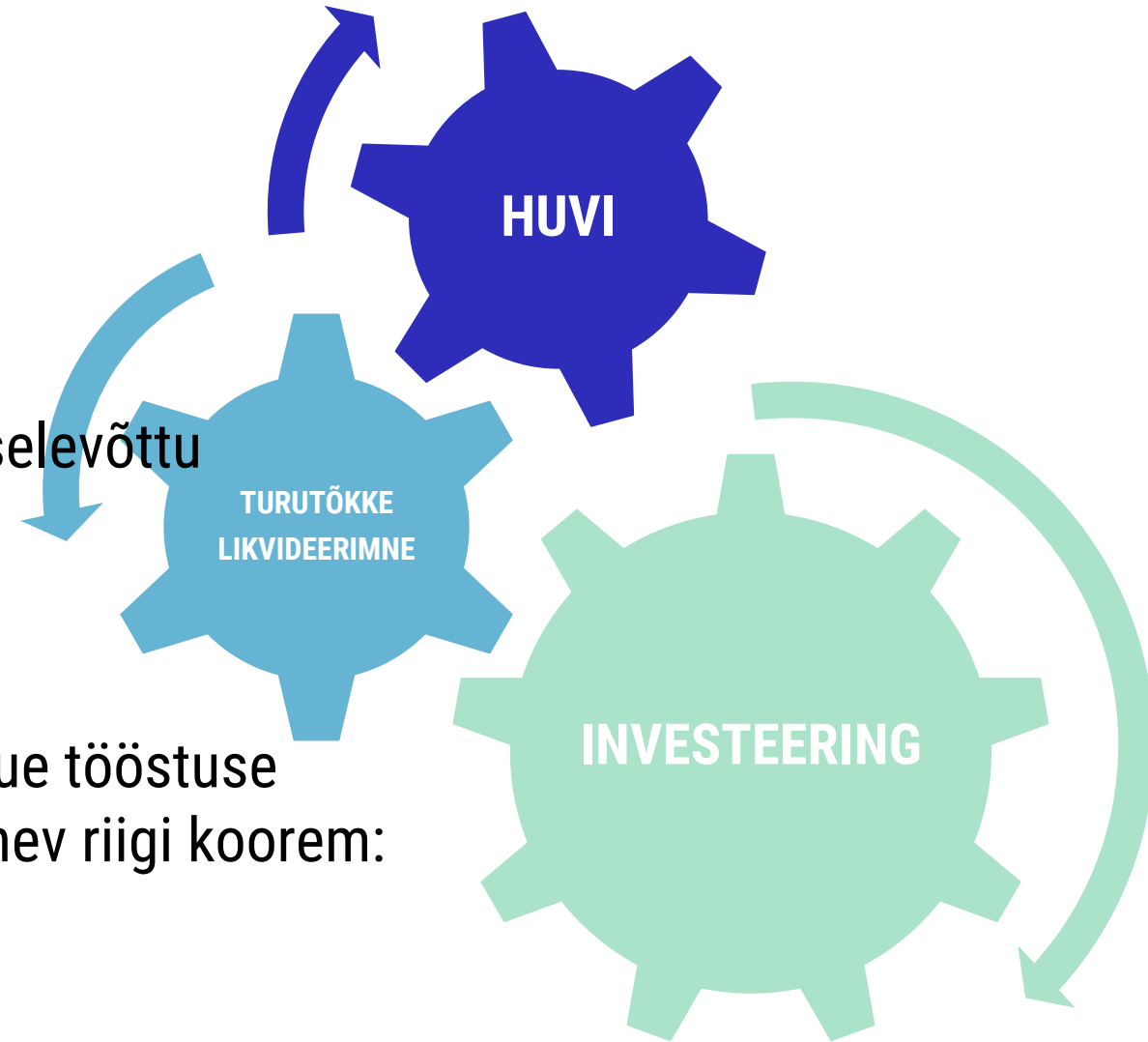
- Inimesed
- Juurdepääs jm taristu
- Vesi

Likvideerimata jääkreostus takistab ala kasutuselevõttu

- Saastunud pinnas vajab erikäitlust – kulud
- Likvideerimata reostuse puhul piirangud ala kasutamisele
- Kohustus vältida reostuse edasikandumist – kulud

Jääkreostuse ohutustamisega likvideeritakse uue tööstuse rajamise turutõke, väheneb jääkreostusest tulenev riigi koorem:

- Negatiivne mõju inimeste tervisele
- Pidev negatiivne mõju veekogumite seisundile
- Reostuse intensiivse edasikandumise risk

Näiteid käimasolevatest jääkreostuse likvideerimistest

Purtse jõe puhastamine jääkreostusest

- Puhastame 13 km Purtse ja Kohtla jõe lõike
- Ohutustame 14 ha suuruse fenoolisoo ala
- Kohtla jõest eemaldame 77 000 m³ reostunud pinnast ja setteid
- Purtse jõest eemaldame 9700 m³ reostunud pinnast ja setteid
- Jõgedest väljakaevatud pinnase puhastame termilise töötlemise teel
- Kohtla jõe rajame 3,4 km ulatuses uue jõesäangi
- Rahastatud 21 M€ Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondist, KIK keskkonnaprogrammist ja riigi eelarvest

LIFE IP CleanEST

- Erra jõe puhastamine Uhaku karstialal
- Kohtla-Nõmme endise rehvitese jääkreostusobjeki ohutustamine
- Pahnimäe asfaltbetooni tehase saastunud pinnase puhastamise teostatavuskatse
- Jääkreostusuuringud Ida- ja Lääne-Virumaal
- Vahendite mobiliseerimine VMK meetmekava tegevuste rakendamiseks
- Veeliste elupaikade taastamine
- Keskkonnakaitseliste ja sotsiaalmajanduslike mõjude analüüsimine
- Rahastatud 16,7 M€ Euroopa Komisjonilt LIFE programmi kaudu, KIK keskkonnaprogrammist ja riigi eelarvest

Euroopa Liit
Ühtekuuluvusfond

Eesti
tuleviku heaks

KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS

KESKKONNAMINISTEERIUM

KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS

KESKKONNAMINISTEERIUM

Endiste kaevandusalade korrastamine

Vanadel suletud põlevkivi kaevandusaladel on saenenud ohtlike varingaukude teke

Keskkonnaministeerium koostöös KIKiga kavandab tegevusi varingute korrastamiseks:

- 2021. a jaanuaris valmib teadaolevate varingute (14 tk) korrastamismahtude analüüs
- tüüpprojektid, mille alusel saame edaspidi korrastada ohtlikud alad kiiremini
- varinguohtlike alade kaardistamine, et vajadusel ennetavalt need stabiliseerida
- koostöö KOVidega
- eelarveliste vahendite planeerimine

Eesmärk on muuta elukeskkond ohutuks ja maa-alad stabiilseks.

Põlevkivitööstuse jäätmed

Põlevkivitööstus on suure jäätmetekkega. Mõjusid tuleb jätkuvalt vähendada ja leevendada => kaevandamisel tekib aastas ligikaudu 9 mln t aherainet.

Põlevkivitööstuse jäätmetega seonduvalt on kaks eesmärki:

- vähendada jäätmeteket
- tekkinud jäätmed võtta ringlusesse.

Vajalik jätkuv teadus- ja arendustegevus: erinevate tootmistehnoloogiate tulemusena tekkinud tuhkade kasutuvõimalused ja eripärad, tuhkade kasutamine plasti- ja materjalitööstuses, väetisena, teede ehituses jne.

Ringmajanduse roll rohepöördes

Peamised arengusuunad:

- ringpöore
- jäätmepöore
- digipöore

Ringmajandus on oluline osa rohepöördest => aitab kohaneda vajalike muutustega, säilitada konkurentsivõimet ja parandada keskkonnanõuiseid

Võimalikke ringmajanduse projekte

- Ressursitõhusad ja vähemsaastavad tööstused (sh tööstussümbioos) => ettevõtete ressursitõhususe meede
- Jäätmete väärtustav ringlussevõtt, kompetentsikeskuse loomine (nt plast, rehvid, tekstiil, puit, biojätmed) => ringmajanduse programm (KIK)
- Mahajäetud ja saastunud alade kasutusse võtmine (nt karjäärid, tööstusalad)
- Uued innovaatilised rohetehnoloogiad ja ärimudelid => EL Horizon, Innovatsioonifond

Elurikkuse soodustamine

- Alutaguse rahvusparki külastustaristu väljaarendamine
- Kaitsealadel soode elupaikade taastamine
- Linnadele (Kohtla-Järve, Narva) haljastamise (rohestamise) kava koostamine ja selle elluviimine
- Keskkonnahariduskeskuse rajamine Narva
- Metsaühistute väljaarendamine

Täna tähelepanu eest!

Janika Laht

janika.laht@envir.ee